

การฉีดวัคซีนในเด็กวัยรุ่น

ลิลญา ชันติ*

จากการระบาดของโรคโควิด 19 ที่พบได้ในผู้คนทุกเพศ ทุกวัย และมีการระบาดใหญ่ตั้งแต่ช่วงสงกรานต์ของปีนี้ ทำให้มีมาตรการต่างๆออกมามากมาย เพื่อจะหยุดการระบาดระลอกนี้ ที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น จนมีผู้ป่วยใหม่เกินหนึ่งหมื่นรายต่อวัน และมียอดผู้ป่วยเสียชีวิตเกินหนึ่งร้อยรายต่อวัน หนึ่งในมาตรการลดการแพร่ระบาดก็คือ การปิดโรงเรียน และให้มีการเรียนการสอนออนไลน์แก่นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันก็มีการจัดฉีดวัคซีนแก่ประชาชนในวงกว้าง แม้ว่า โรคโควิด 19 จะมีการกลายพันธุ์จนทำให้ประสิทธิภาพของวัคซีนชนิดต่างๆลดลง แต่การฉีดวัคซีนก็ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนมากกว่าการไม่ฉีด ดังสโลแกนที่ว่า ไม่ลดติด แต่อาจลดตายได้

ปลายปีนี้ ทางกระทรวงศึกษาธิการประกาศเปิดโรงเรียน เพื่อจะให้มีการเรียนการสอนตามปกติ และวัคซีนหลายชนิดได้ทำการศึกษาและสามารถให้ฉีดได้ในเด็ก จึงได้เริ่มมีการจัดฉีดวัคซีนในเด็กอายุ 12-18 ปี ทั้งที่มีโรคประจำตัวและไม่มีโรคประจำตัว เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดโรงเรียนแบบปกติ โดยรัฐบาลให้เด็กกลุ่มนี้ได้รับวัคซีนไฟเซอร์ จำนวน 2 เข็ม ปัญหาที่เหล่าบุคลากรต้องรับมือก็คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองถึงผลข้างเคียงของวัคซีน รวมถึงอาการที่ผู้ปกครองควรนำบุตรหลานมาพบแพทย์ ถ้ามีอาการผิดปกติหลังฉีดวัคซีนชนิดนี้ โดยอาการผิดปกติร้ายแรงที่พบน้อย แต่ต้องเฝ้าระวังหลังการฉีดวัคซีนชนิดนี้ก็คือ ภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ (myocarditis)

การที่จะต้องชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยง และประโยชน์ที่ได้รับ เป็นเรื่องที่เด็กและผู้ปกครองต้องตัดสินใจ

โดยประโยชน์ของการฉีดวัคซีนก็คือ การป้องกันการติดเชื้อ ป้องกันการนอนโรงพยาบาล ป้องกันอาการป่วยร้ายแรง และป้องกันการตาย รวมถึงป้องกัน ภาวะ MIS-C ได้ด้วย แม้จะไม่ใช่วัคซีนเปอร์เซ็นต์ แต่ก็ช่วยลดได้ส่วนหนึ่งและทำให้เด็กๆกลับไปเรียนได้ตามปกติ ขณะที่การติดเชื้อตามธรรมชาติในกลุ่มเด็ก อาจจะไม่รุนแรงเท่ากับผู้ใหญ่ เพราะเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีโรคประจำตัว แต่ก็ยังมีผลข้างเคียงร้ายแรงที่พบได้ในกลุ่มเด็กที่ติดเชื้อโควิด 19 อันได้แก่ ภาวะ MIS-C ดังจะยกตัวอย่างผู้ป่วยเด็กคนหนึ่งโรงพยาบาลกระบี่ในปี

จากกรณีข่าวที่มีเด็กชายวัย 13 ปี ในจังหวัดกระบี่ที่ป่วย เสียชีวิตจากภาวะ MIS-C เมื่อเดือน ก.ย. ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นภาวะที่เกิดตามหลังการติดเชื้อ covid โดยขออธิบายภาวะ MIS-C นี้ ย่อมาจาก Multisystem Inflammatory Syndrome in Children หรือ กลุ่มอาการอักเสบหลายระบบในเด็ก ซึ่งเป็นภาวะที่เกิดจากการตอบสนองของภูมิคุ้มกันในร่างกายต่อเชื้อไวรัส ทำให้มีการอักเสบของอวัยวะหลายระบบในร่างกายพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะอาการในระบบ หัวใจ ปอด ตับ ไต สมอ ผิวหนัง ตา ระบบทางเดินหายใจ หรือ ระบบทางเดินอาหาร มักพบมีอาการหลังหายจากโควิดแล้วประมาณ 2-8 สัปดาห์

ในประเทศไทยจากรายงานเดือนต.ค.64 พบผู้ป่วย 40 ราย อุบัติการณ์ประมาณ 0.01-0.02% ของผู้ป่วยเด็กที่เป็นโควิด มักพบในเด็กโตอายุ 5 – 19 ปี ภาวะนี้หากมีอาการรุนแรงและไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องทันที่ อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงถึงขั้นชีวิตได้

อาการ MIS-C

- มีไข้สูงกว่า 38 องศาเซลเซียส นานเกิน 1 วัน

* นายแพทย์ชำนาญการ กลุ่มงานกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลกระบี่

• ผื่น ตาแดง ปากหรือลิ้นแดง มือเท้าแดง และพบมีอาการต่อมน้ำเหลืองโตที่คอคล้ายกับโรคคาวาซากิ

• แน่นหน้าอก หายใจลำบาก

• ถ่ายเหลว ปวดท้อง อาเจียน

• หากมีอาการรุนแรงผู้ป่วยอาจมีภาวะช็อกและเสียชีวิตได้

โรค MIS-C เป็นโรคอุบัติใหม่ที่ควรเฝ้าจับตามอง แม้ในตอนนี้ยังไม่พบเด็กป่วยเป็นโรคนี้เยอะมาก แต่ถึงอย่างนั้น ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต ทางที่ดี ผู้ปกครองควรเฝ้าระวังและสังเกตอาการของเด็กหายป่วยจากโควิด-19 อย่างใกล้ชิด หากพบมีอาการที่เข้าข่ายสงสัยดังกล่าว ควรรีบพาเด็กไปพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยพร้อมแจ้งประวัติว่าเคยติดเชื้อโควิด เพื่อแพทย์จะได้วินิจฉัยและวางแผนติดตามอาการและให้การรักษาได้อย่างทันท่วงที ส่วนเด็กที่ยังไม่เคยติดเชื้อนั้น ก็ควรป้องกันและฉีดวัคซีนเมื่อมีโอกาส เพื่อป้องกันภัยร้ายนี้ไว้ก่อนที่จะเกิดขึ้น

การฉีดวัคซีนไฟเซอร์ ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นพบผลข้างเคียง อันได้แก่ ภาวะไข้ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ คลื่นไส้ อาเจียน ได้น้อยกว่าที่ฉีดในผู้ใหญ่ แต่พบภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบได้มากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ จากการศึกษาในอเมริกาในวัคซีนที่ฉีดทุก 1 ล้านโดส ของเข็มที่ 2 ผ่านไป 120 วัน พบภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบในเด็กผู้ชาย 56-69 คน และพบภาวะกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบในเด็กผู้หญิง 8-10 คน แต่พบภาวะเจ็บหน้าอก จุกแน่น ฯลฯ มาที่โรงพยาบาลบ่อยขึ้น บางคนมีอาการตั้งแต่อ่อนฉีดวัคซีน จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์

ที่ต้องตรวจวินิจฉัย เฝ้าระวัง และให้ความมั่นใจแก่เด็กและผู้ปกครองในการฉีดวัคซีนชนิดนี้

แนวทางการให้วัคซีน Pfizer สำหรับเด็กชายอายุ 12 ปี ถึงต่ำกว่า 16 ปี ที่สุขภาพแข็งแรง

1. แนะนำให้วัคซีน Pfizer เข็ม 2 แก่เด็กชายที่สุขภาพแข็งแรงอายุ 12 ถึงต่ำกว่า 16 ปี ตามความสมัครใจและความประสงค์ของผู้ปกครองและเด็ก ภายใต้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจ

2. แนะนำให้งดการออกกำลังกายหนักภายหลังรับวัคซีน เป็นระยะเวลา 7 วัน หากมีอาการใจสั่น เจ็บหน้าอก หายใจไม่อิ่ม หอบเหนื่อย ให้รีบไปพบแพทย์ทันที ทั้งนี้ ขอให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองอย่างครบถ้วนและทำการเฝ้าระวังอาการภายหลังได้รับวัคซีน Pfizer ตามแนวทางที่กำหนด

การให้วัคซีนเข็มที่ 3 เพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกันในผู้ที่ได้รับวัคซีน Sinopharm ครบ 2 เข็ม

1. แนะนำในหลักการให้วัคซีนกระตุ้นในผู้ที่ได้รับวัคซีน Sinopharm ครบ 2 เข็ม ด้วยวัคซีน AstraZeneca หรือ Pfizer โดยใช้หลักการเดียวกับวัคซีน Sinovac

2. ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการประสานงานกับราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ในประเด็นข้อมูลการวิจัยการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้นในผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีน Sinopharm ครบ 2 เข็ม เพื่อให้คณะกรรมการฯ พิจารณาอีกครั้ง

ข้อมูล ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2564 กรมควบคุมโรค

ตาราง : ผลข้างเคียงหลังฉีดวัคซีนโควิด 19 (ข้อมูลอ้างอิงจาก Work poit Today)

ชนิดวัคซีน	ผลข้างเคียง (บุคคลทั่วไป)	ผลข้างเคียง (ในกรณีผู้มีอาการแพ้)	อัตราส่วนที่พบ
Pfizer Moderna	- อ่อนล้า - ปวดหัว / เป็นไข้ - ปวดเมื่อย	- ผื่นขึ้นตามร่างกาย / ใบหน้าบวม - อาเจียน / หายใจติดขัด - กล้ามเนื้อหัวใจอักเสบและเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ 40 ราย ต่อ 1 ล้านโดส	4.5 ต่อ 1,000,000 คน
JHONSON & J HONSON AstraZeneca	- อ่อนล้า - ปวดหัว / เป็นไข้ - ปวดเมื่อย	- ผื่นขึ้นตามร่างกาย - อาเจียน / หายใจติดขัด - ใบหน้าบวม	1.9 ต่อ 1,000,000 คน
Sinovac	- อ่อนล้า - ปวดหัว / เป็นไข้ - ปวดเมื่อย	ยังไม่มีข้อมูล เพราะการทดสอบในเฟสที่ 3 ยังไม่แล้วเสร็จ	4 ต่อ 1,000,000 คน